

УДК 336.71

DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V34\(2022\)-01](https://doi.org/10.31521/modecon.V34(2022)-01)

Блащук-Дев'яткіна Н.З., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет ім. Івана Франка, м. Львів, Україна

ORCID: 0000-0003-1860-3929

e-mail: rdproton@yahoo.com

Беднарчук В.В., магістр кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет ім. Івана Франка, м. Львів, Україна

ORCID: 0000-0002-7666-5477

e-mail: bednarchuk.viktoria@gmail.com

Коваль-Ігнатишина В.М., магістр кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет ім. Івана Франка, м. Львів, Україна

ORCID: 0000-0002-3424-7509

e-mail: vasilisaignatichina17@gmail.com

Управління власною ресурсною базою АТ АКБ «Львів»

Анотація. У статті розглянуто та визначено сутність поняття власного капіталу банку відповідно до чинного законодавства. Наведено та схарактеризовано функції банківського капіталу. Проаналізовано ефективність управління власною ресурсною базою банківської установи на прикладі АТ АКБ «Львів». Досліджено сучасний стан розвитку власного капіталу АТ АКБ «Львів» в Україні. Здійснено динамічно-структурний аналіз основних показників, які характеризують власний потенціал банківської установи. Наведено ключові нормативи, які належать до бази власних ресурсів банку. Проаналізовано рівень відповідності нормативів АТ АКБ «Львів» економічним нормативам, які встановив Національний Банк України, а саме динаміку регулятивного капіталу та нормативу достатності регулятивного капіталу АТ АКБ «Львів» протягом 2018-2021 років. Прослідковано динаміку показників ефективності використання власного капіталу АТ АКБ «Львів» протягом 2019-2020 років. Розглянуто важливість такого показника як мультиплікатор капіталу. Визначено проблеми формування та використання банківських власних ресурсів та запропоновано заходи щодо покращення управління ресурсною базою банку.

Ключові слова: банківська установа; власний капітал; нормативи; валюта балансу; коефіцієнт.

Blaschuk-Devyatkina Natalia, PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial Management, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Bednarchuk Victoria, Master, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Koval-Ihnatyshyna Vasylyna, Master, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Management of own Resource Base of JSCB LVIV

Abstract. Introduction. The normal development of market relations requires an effectively functioning banking sector, through which the links between all participants and components of the economic mechanism of the state economy can be realized. The key prerequisite for the stable operation of the banking system and ensuring its implementation of the function of financial intermediation is the effective formation of the resource base of banks. Because commercial banks are the centers of the financial system, which concentrate the financial resources of depositors and open access to sources of borrowed resources to borrowers, thereby contributing to the development of the real sector of the economy. For the effective functioning of the bank requires constant analysis of its resource base. Therefore, this article is devoted to the study of the essence of the concept of «bank equity» from the point of view of the system approach and the analysis of management of own capital of banking institution on the basis of the reporting of JSCB Lviv during 2017-2020.

Purpose. The purpose of the article is to highlight the features of managing the bank's own resource base and study of issues of formation of bank resources, their use, assessment of the system of formation and management of bank resources and development of recommendations on ways to improve the effective functioning of this system.

Results. The article considers and defines the essence of the concept of bank equity in accordance with the Law of Ukraine. The functions of bank capital are given and characterized. The efficiency of managing the banking institution's own resource base on the example of JSCB «Lviv» is analyzed. The current state of equity development of JSCB «Lviv» in Ukraine is considered and studied. A dynamic and structural analysis of the main indicators that characterize the own potential of the banking institution. The key standards that relate to the bank's own resources base are presented. The level of compliance of the

¹Стаття надійшла до редакції: 20.07.2022

Received: 20 July 2022

JSCB Lviv with the economic standards set by the National Bank of Ukraine, namely the dynamics of regulatory capital and the regulatory capital adequacy ratio of JSCB Lviv for 2018-2021, is analyzed. »During 2019-2020. The importance of such an indicator as a capital multiplier is considered. The problems of formation and use of the bank's own resources are identified and measures to improve the management of the bank's resource base are proposed.

Conclusions. *This study will understand what factors affect the ability of banking institutions to effectively conduct banking operations and provide services, as well as the financial stability of the banking system, its place and role in economic transformation and further development of the economy on a market basis, the movement of Ukraine's banking system. society. Dynamic and structural analysis of the main indicators that characterize the bank's own potential will allow to establish the financial stability, reliability and capital adequacy of the bank.*

Keywords: *banking institution, equity, standards; balance sheet currency; coefficient.*

JEL Classification: *D39, D49, M31, M37, M39, F41.*

Постановка проблеми. На даному етапі розвитку економіки нашої держави спостерігається тенденція до нарощення фінансової нестабільності, яка сколихнула не тільки Україну, але й цілий світ, що викликано повномасштабною війною Росії проти України. Такі події спричинили перехід економіки нашої країни до цивілізованих ринкових відносин, де вирішальне значення має розвиток та удосконалення діяльності комерційних банків, формування й використання їхніх ресурсів. В умовах обмеженості та дефіциту фінансових ресурсів особливої актуальності набувають питання формування власної ресурсної бази банку та оптимізації її структури. Для цього необхідно, перш за все, проаналізувати сучасний стан необхідного обсягу капіталу, який є у розпорядженні банківських установ та напрями управління ним. Потребує дослідження власна ресурсна база банку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання ефективної діяльності банків, зокрема, проблеми ресурсів та питання розробки ресурсної політики досліджувалися у роботах провідних українських вчених, таких як: О. Д. Василик, О. В. Васюренко А. Вожжов, О. В. Дзюблук, Ж. Довгань, О. Д. Заруба, М. М. Коваль, О. І. Лаврушин, А. М. Мороз, М. І. Савлук, О. Б. Ширінська, та інші. У роботах цих науковців глибоко аналізуються проблеми ресурсної політики та управління ресурсами комерційних банків.

Дослідження проблем банківської системи також здійснювали провідні іноземні вчені, зокрема, Дж. Е. Доллан, Б. Едвардс, Е. Гілл, Дж. Розмарі Кемпбелл, Р. Коттер, Е. Рід, П. С. Роуз, Д. Сінкі, Ж. Рівуар, А. В. Глаголева, Г. С. Ланова, В. М. Усоскіна та інші.

Проте в Україні в розрізі динамічних змін ще недостатньо наукових досліджень, присвячених сучасним проблемам формування ресурсної бази

банку та управління нею. Тому потрібно розглянути систему створення ресурсної бази банків, яка потребує аналізу проблем формування та поповнення власного капіталу.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є висвітлення особливостей управління власною ресурсною базою банку та вивчення питань формування банківських ресурсів, їх використання, оцінка системи формування та управління ресурсами банку та розроблення рекомендацій щодо напрямів покращення ефективного функціонування цієї системи.

Основні результати дослідження. Важливим показником, який характеризує фінансову стійкість окремого банку і банківської системи загалом, є власний капітал банку. Від того, наскільки банківські установи приділятимуть увагу процесу формування власного капіталу, аналізу його структури, буде залежати їх спроможність ефективно здійснювати банківські операції та надавати послуги, а також фінансова стійкість банківської системи, її місце й роль у процесах економічних перетворень і подальшого розвитку економіки країни на ринкових засадах, інтеграція банківської системи України у світову спільноту [1].

На сьогодні розмір, достатність та рівень капіталізації власного капіталу банківської установи є основними передумовами ефективної банківської діяльності та запорукою фінансової стабільності та надійності банківської системи.

Відповідно до Закону України «Про банки та банківську діяльність», власний капітал – це власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань [2].

Власна ресурсна база у банківській справі служить дещо іншим цілям, ніж інші сфери бізнесу. Це добре видно через функції банківського капіталу (рис. 1).

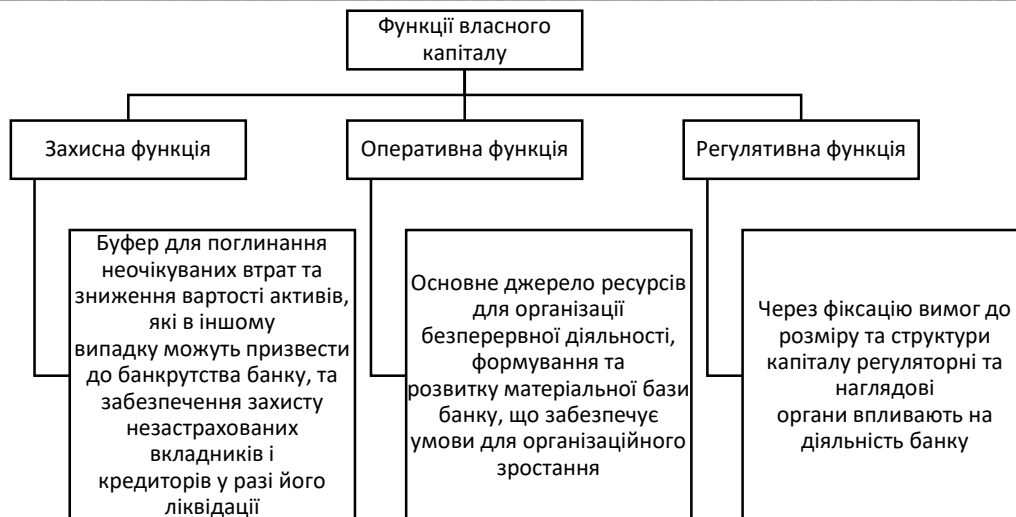

Рисунок 1 – Функції власного капіталу банку

Джерело: побудовано на основі [3]

Для того, щоб виконувати ці функції на належному рівні, банківська установа повинна бути капіталізованою, тобто мати достатній обсяг власного потенціалу. Тому проаналізуємо ефективність

управління власною ресурсною базою банківської установи на прикладі Акціонерного товариства Акціонерно-комерційний банк (АТ АКБ) «Львів» (рис. 2).

Рисунок 2 - Динаміка ресурсного потенціалу АТ АКБ «Львів» протягом 2017-2020 рр.

Джерело: побудовано на основі [4-7]

Дані рис. 2 свідчать про збільшення власного капіталу банку протягом 2017-2020 рр. на 217,69 млн грн. Частка власного капіталу у валюті балансу коливалася від 8 до 11,5 % у 2017-2020 роках.

Обсяг зобов'язань досліджуваної банківської установи збільшувався завдяки суттєвій девальвації національної валюти та станом на 2020 р. склав

4557,36 млн грн, що на 2976,48 млн грн більше у порівнянні з 2017 роком.

Для того, щоб розглянути сучасний стан розвитку власного капіталу АТ АКБ «Львів» в Україні, варто здійснити динамічно-структурний аналіз основних показників, які характеризують власний потенціал банківської установи (табл. 1).

Таблиця 1 Структура власного капіталу АТ АКБ «Львів» протягом 2017-2020 рр., тис. грн

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення 2020 р./2017 р.
Статутний капітал	310370	443370	443370	443370	133000
Емісійні різниці	1661	1661	1661	1661	0
Незареєстрований статутний капітал	33500	-	104000	134775	101275
Інший додатковий капітал	22184	22184	22184	22184	0
Резервні та інші фонди банку	-	-	4971	5924	5924
Резерви переоцінки	72400	72400	72400	72400	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(238055)	(305118)	(291036)	(260564)	(22509)
Усього власного капіталу	202060	234497	357550	419750	217690

Джерело: побудовано на основі [4-7]

Варто зазначити, що за досліджуваний період обсяг власного капіталу є меншим за обсяг статутного капіталу. Так, станом на 2020 р. розмір статутного капіталу становить 443 370 тис. грн. Загалом власний капітал за 3 роки збільшився на 217,69 млн грн.

У структурі власного капіталу банку «Львів» спостерігається суттєве збільшення незареєстрованого статутного капіталу у 2020 р. на 101275 тис. грн у порівнянні з 2017 роком. Цей чинник вплинув і на зменшення непокритого збитку банківської установи.

Успішність банківських установ у сфері менеджменту власних ресурсів певним чином спричиняється особливостями

державного регулювання достатності власної ресурсної бази комерційного банку в ролі НБУ. У національній банківській системі перед комерційними банками встановлені два ключові нормативи, що належать до бази власних ресурсів [8]:

H1 - регулятивний капітал, (у 2020 р. зменшено з 500 млн грн до 200 млн грн;

H2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу, не менше 10 відсотків.

З метою відповідності власної капітальної бази досліджуваного банку проаналізуємо рівень відповідності економічним нормативам НБУ (рис. 3).

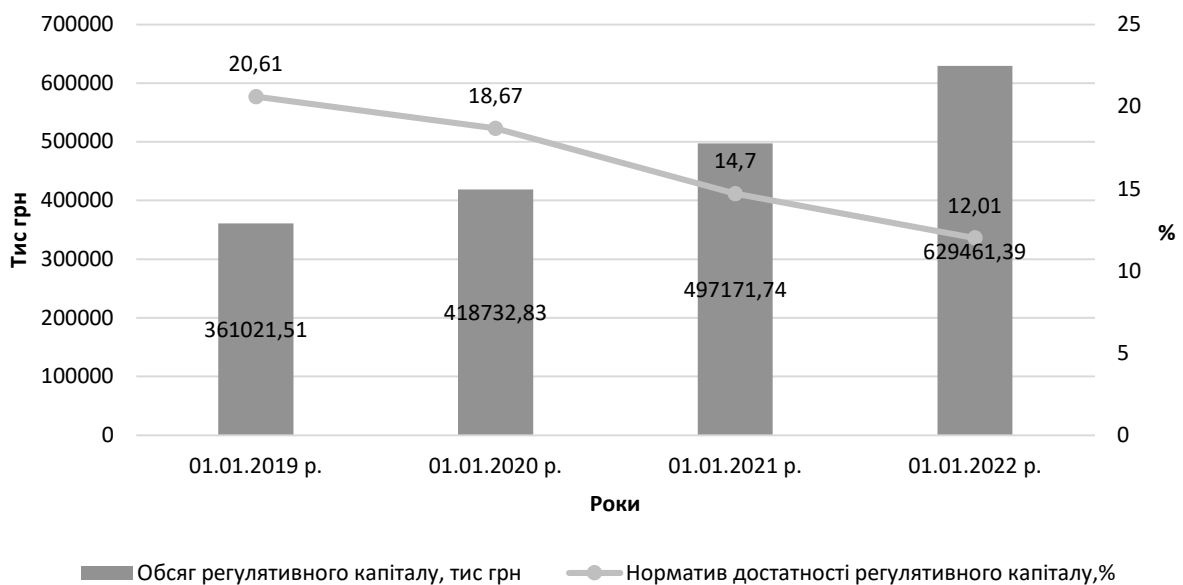

Рисунок 3 - Динаміка регулятивного капіталу та нормативу достатності регулятивного капіталу АТ АКБ «Львів» протягом 2018-2021 рр.

Джерело: побудовано на основі [4-7]

Регулятивний капітал протягом досліджуваного періоду збільшується. Так, за період з січня 2019 р. по січень 2022 р. простежується стабільне збільшення загального розміру регулятивного капіталу на 268439,88 тис. грн або 74 відсотка.

Норматив адекватності регулятивного капіталу H2 відповідає нормативному значенню. Даний факт характеризує діяльність комерційного банку «Львів», як захищену капіталом від ризику. Проте даний

показник станом на 01.01.2022 зменшився на 8,6 відсотки.

Також ефективність використання власних ресурсів банківських установ показує показник рентабельності власного капіталу банку (табл. 2).

Таблиця 2 Динаміка показників ефективності використання власного капіталу АТ АКБ «Львів» протягом 2019-2020 рр.

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт покриття зобов'язань, %	12,78	10,81	12,43	9,21
Рентабельність власного капіталу, %	-20,18	-20,40	5,33	7,49
Мультиплікатор капіталу	5,74	5,42	7,29	11,23

Джерело: розраховано авторами

За розрахованими результатами табл. 2 видно, що протягом досліджуваного періоду спостерігається коливання рентабельності власного капіталу з від'ємних до додатних показників, що пов'язано зі збитком АТ АКБ «Львів» у 2017-2018 роках. Станом на 2020 р. даний показник становив 7,49%, що свідчить, що кожна гривня власного капіталу приносить банку 7,49 грн чистого прибутку.

Станом на 2020 р. коефіцієнт покриття зобов'язань становить лише 9,21%, що показує такий низький ступінь покриття залучених і позичених коштів капіталом.

Важливим показником, який характеризує капітал банку є мультиплікатор капіталу. Він показує фінансовий важіль або політику в галузі фінансування: вибір джерел формування банківського капіталу (боргові зобов'язання чи акціонерний капітал). Мультиплікатор (М) капіталу обчислюється як відношення суми загальних активів до власного капіталу банку. Оптимальне значення показника складає 8-16 разів. Якщо М понад 16, то може виникнути ситуація, коли база капіталу буде дуже мала і його можливості щодо подальшого залучення коштів будуть вичерпані, оскільки виникає ризик збалансованої ліквідності з потенційним переходом до неплатоспроможності. Якщо М менш як 8, то банк не повністю використовує свої можливості, отримує менший дохід, оскільки частка дохідних активів зменшується. Темп зниження мультиплікатора капіталу підтверджує низьку активність на фінансовому ринку, а також недостатню експансію його діяльності [9].

Як видно з табл. 2, мультиплікатор капіталу за досліджуваний період зростає. Проте, даний показник є оптимальним лише у 2020 р., оскільки є в межах граничного значення, що означає підвищення ділової активності нашого банку у 2020 році.

Сьогодні характеризується низкою кризових явищ в економіці, важкою політичною ситуацією, військовими діями на території України та коронакризою. Внаслідок цього значно загострилися проблеми формування та використання банківських власних ресурсів. Зокрема, основними з яких є:

збільшення непокритого збитку банку;

неефективна політика банків щодо формування резервних фондів банківської установи;
зростання рівня недовіри до банківської системи;
низький обсяг власного капіталу;
зниження активності банків на вітчизняному та міжбанківському ринках;
розвиток тіньового ринку.

У контексті перелічених проблем формування та оцінки власної ресурсної бази аналізованого банку вагомим значення набувають зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на банківський потенціал.

Отже, забезпечення надійності та стабільності банків є важливим завданням в післякризовий період. Для цього менеджменту банку необхідно:

вести таку ресурсну політику, яка б за формою вартості, джерелами формування, термінами використання була на рівні, адекватному потребам забезпечення їх стабільності;

приділяти посилену увагу вимогам ліквідності та адекватності капіталу;

вдосконалювати технологію оцінки й управління ризиками;

забезпечувати поліпшення якості кредитного портфеля, зменшення обсягів проблемних кредитів;

підвищувати рівень обізнаності клієнтів про діяльність банку, що відновить довіру до банківської системи [10].

Висновки. Отже, проведений аналіз показав взаємозв'язок між достатністю, розміром капіталізації власного капіталу банківської установи та фінансовою стабільністю і надійністю банківської системи в цілому. На основі аналізу стану розвитку власного капіталу АТ АКБ «Львів» можна зробити наступні висновки:

розмір власного та статутного капіталу має тенденцію до щорічного зростання;

розмір статутного капіталу більший ніж власний, а це означає, що прослідковуються значні збитки комерційного банку «Львів»;

обсяг зобов'язань збільшувався протягом досліджуваного періоду завдяки суттєвій девальвації національної валюти;

у структурі власного капіталу банку «Львів» прослідковується зростання незареєстрованого

статутного капіталу, що впливає на зменшення непокритого збитку банку;

нормативи Н1 та Н2 відповідають встановленим вимогам НБУ;

у 2017-2018 рр., АТ АКБ «Львів» був збитковим, внаслідок чого рентабельність капіталу сягнула від'ємного значення, проте вже у 2020 р. цей показник становив 7,49 відсотка;

на основі аналізу прослідковується низький ступінь покриття залучених і позичених коштів капіталом.

Аналіз управління власною ресурсною базою АТ АКБ «Львів» підтвердив необхідність регулярного проведення оцінки рівня забезпеченості ресурсною базою, адже це дасть можливість вчасно відреагувати на негативні тенденції, що розвиваються в процесі діяльності банку.

Проблеми у формуванні ресурсної бази комерційних банків на ринку України будуть

залишатися незмінними, поки не налагодиться стабільна система кредитних відносин у нашій економіці.

У підсумку слід підкреслити, що важливим показником, який характеризує фінансову стійкість окремої банківської установи й банківської системи загалом, є банківські ресурси. Тому від того, наскільки банки приділятимуть увагу формуванню своїх ресурсів, залежатиме їх спроможність здійснювати банківські операції та надавати послуги. Для досягнення поставлених цілей банкам необхідно особливу увагу приділяти розробленню та практичній реалізації ресурсної політики. Це пов'язано з тим, що саме ефективна реалізація ресурсної політики дає можливість банківській установі досягнути оптимального співвідношення між двома протилежними складовими банківського бізнесу – прибутковістю та ліквідністю.

Література:

1. Продан Д. І. Дослідження структури власного капіталу українських банків. *Ефективна економіка*. №2. 2013. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1813> (дата звернення : 09.06.2022 р.).
2. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000. №2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення : 09.06.2022 р.).
3. Криклій О. А., Лор А. К. Достатність капіталу банку: фактори впливу та зовнішній механізм забезпечення. *Ефективна економіка*. 2020. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/75.pdf (дата звернення : 09.06.2022 р.).
4. Фінансова звітність ПАТ АКБ «Львів» за 2017 рік. Офіційний сайт. URL : <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist/> (дата звернення: 09.06.2022 р.).
5. Фінансова звітність ПАТ АКБ «Львів» за 2018 рік. Офіційний сайт. URL : <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist/> (дата звернення : 09.06.2022 р.).
6. Фінансова звітність АТ АКБ «Львів» за 2019 рік. Офіційний сайт. URL : <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist/> (дата звернення: 09.06.2022 р.).
7. Фінансова звітність АТ АКБ «Львів» за 2020 рік. Офіційний сайт. URL : <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist/> (дата звернення: 09.06.2022 р.).
8. Коваль О. А., Прищенко І. Р. Управління власним капіталом банку. *Ефективна економіка*. 2020. №11. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/91.pdf (дата звернення : 10.06.2022 р.).
9. Зінковська Я. В. Актуальні аспекти управління капіталом комерційного банку. *Культура народів Причорномор'я*. Економічні науки. 2013. № 252, с.31-35. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/91500/08-Zinkovska.pdf?%20sequence%20=1> (дата звернення : 13.06.2022 р.).
10. Дашевська О. О. Сучасний стан та перспективні джерела формування ресурсного потенціалу банків в Україні. *Наука онлайн : Міжнародний електронний науковий журнал*. 2017. №12. URL : <https://nauka-online.com/ua/publications/ekonomika/2017/12/sovremennoe-sostoyanie-i-perspektivnye-istochniki-formirovaniya-resursnogo-potentsiala-bankov-v-ukraine/> (дата звернення : 13.06.2022 р.).

References:

1. Prodan, D. I. (2013). Study of the equity structure of Ukrainian banks. *Efektivna ekonomika*, 2 . Retrieved from : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1813> [in Ukrainian].
2. On Banks and Banking : Law of Ukraine (2000) of 07.12.2000. №2121-III. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> [in Ukrainian].
3. Kryklii, O. A. & Lor, A. K. (2020). Bank capital adequacy: factors of influence and external security mechanism. *Efektivna ekonomika*, 12. Retrieved from http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/75.pdf [in Ukrainian].
4. Financial statements of JSCB "Lviv" for 2017. Retrieved from : <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist/> [in Ukrainian].
5. Financial statements of JSCB "Lviv" for 2018. Retrieved from : <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist/> [in Ukrainian].
6. Financial statements of JSCB "Lviv" for 2019. Retrieved from : <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist/> [in Ukrainian].
7. Financial statements of JSCB "Lviv" for 2020. Retrieved from : <https://www.banklviv.com/finansova-zvitnist/> [in Ukrainian].
8. Koval O. A., Pryshchenko I. R. (2020) Bank equity management. *Efektivna ekonomika*, 11. Retrieved from : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/91.pdf [in Ukrainian].
9. Zinkovska, Ya.V. (2013). Current aspects of capital management of a commercial bank. *Kultura narodiv Prychornomor'ia*. Ekonomichni nauky, 252, 31-35. Retrieved from : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/91500/08-Zinkovska.pdf?%20sequence%20=1> [in Ukrainian].
10. Dashevska, O. O. (2017). Current state and perspective sources of formation of resource potential of banks in Ukraine. *Nauka onlain : Mizhnarodnyi elektronnyi naukovyi zhurnal*. 12. Retrieved from : <https://nauka->

online.com.ua/publications/ekonomika/2017/12/sovremennoe-sostoyanie-i-perspektivnye-istochniki-formirovaniya-resursnogo-potentsiala-bankov-v-ukraine/ [in Ukrainian].

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License